

**ÚSTŘEDNÍ
KNIHOVNA
ČVUT V PRAZE**

Výroční zpráva

2020

Zpracovaly:
PhDr. Marta Machytková, Mgr. Michaela Morysková

Podklady připravily:
Ing. Tereza Bulanová Ph.D., Mgr. Lenka Hrdličková Ph.D., PhDr. Helena Kovářiková,
Mgr. Tereza Šorejsová

červen 2020

Obsah

1. Ústřední knihovna - organizace a financování.....	6
1.1 Organizace a řízení	6
1.2 Knihovní rada	6
1.3 Financování ÚK.....	7
1.4 Spolupráce s fakultami a katedrami	7
2. Fondy informačních zdrojů	8
2.1 Stav fondů, přírůstek	8
2.2 Akvizice informačních zdrojů	9
2.3 Akvizice informačních zdrojů podpořená projekty	9
3. Financování informačních zdrojů	11
3.1 Financování knižní literatury.....	11
3.2 Financování tištěných oborových časopisů	11
3.3 Financování e-zdrojů	11
3.4 Financování nástrojů, služeb a publikačních standardů	11
3.5 Financování informačních zdrojů - rekapitulace	12
4. Ústřední knihovna ČVUT v době „koronavirové krize“	13
4.1 Služby v online prostředí	13
4.2 Webové stránky, propagace	15
4.2.1 Webové stránky	15
4.2.2 Propagace a komunikace s uživateli	15
4.3 Podpora studia v novém.....	16
5. Zajištění a zpřístupnění elektronických informačních zdrojů (EIZ)	17
5.1 Zhodnocení dostupnosti EIZ v roce 2020	17
5.2 Statistické sledování využití EIZ.....	18
5.2.1 Multioborové zdroje	18
5.2.2 Citační databáze a rejstříky	19
5.2.3 Oborové informační zdroje.....	20
5.2.4 Faktografické databáze	21
5.2.5 Databáze e-knih	22
6. Digitální knihovna ČVUT.....	23
7. Podpora vědy a výzkumu	24
8. Podpora vědeckých časopisů na ČVUT (Acta Polytechnica)	25
8.1 Redakce Acta Polytechnica	25
8.2 Publikační standardy	25
9. Informační infrastruktura.....	27
9.1 Technické a technologické vybavení ÚK	27
10. Prostory	28

11. Personální situace	29
12. Mezinárodní a národní spolupráce	30
13. Projekty (grantová a rozvojová činnost)	32
14. Publikační a přednášková činnost	33
15. Přílohová část	34

Úvod

V uplynulém roce se nám podařilo kvalitně plnit všechny služby vysokoškolské knihovny tak, jak to od nás akademická obec očekává. Provoz knihovny byl ovlivněn mimořádnými vládními opatřeními, příkazy rektora a nařízením ředitele NTK. Knihovna byla spíše zavřená než otevřená, a proto jsme museli najít nové cesty a způsoby poskytování knihovních a informačních služeb.

Minulý rok nám hodně vzal. Nemohli jsme se potkávat se studenty ani akademiky. Chyběl nám z velké části i osobní kontakt uvnitř knihovny, přímá spolupráce a každodenní setkávání.

Minulý rok nám ale také hodně dal. Naučili jsme se a osvojili si nové komunikační technologie, nový způsob řešení pracovních úkolů, operativní sdílení pracovních procesů, poznatků a informací. Když nemohli naši uživatelé přijít za námi, musela přijít knihovna za nimi. Našli jsme cestu. Spustili jsme webovou stránku *Distanční studium s ÚK ČVUT*, přehlednou webovou stránku *Elektronické informační zdroje v době koronaviru*. Navigovali jsme své uživatele na dostupné digitální knihovny a spustili jsme online služby, kterými jsme alespoň z části eliminovali problém zavřené knihovny. Našli jsme alternativní místnost pro rychlou výpůjčku a vrácení, když byla budova NTK uzavřená, aby si tak studenti mohli vypůjčit požadovanou literaturu. Otevřeli jsme „online knihovní okénko“. Kurzy i výuka přešla na online formu. Pandemie neovlivnila pořizování nových informačních zdrojů, rozšířili jsme nabídku o nové faktografické databáze a digitální knihovny, preferovali jsme nákup e-knih a e-učebnic a dalších dokumentů.

Pracovali jsme společně s VIC na propojení IS komponenty V3S a *Digitální knihovny ČVUT*, na uložení a zveřejnění plných textů publikací autorů ČVUT. Zajišťovali jsme agendu bibliometrie. Pomáhali jsme autorům v celém cyklu vědecké a publikační činnosti. Na toto téma, ale i na další, jsme pořádali online semináře, poskytovali online konzultace a metodickou pomoc.

Sledovali jsme světový vývoj v oblasti Open Access a Open Science včetně FAIR data a problematiku tzv. „predátorských vydavatelů“. Nastavili jsme novou verzi redakční platformy Open Journal Systems, na které jsou námi vydávané celouniverzitní recenzované vědecké časopisy *Acta Polytechnica* a *Acta Polytechnica CTU Proceedings* a kterou využívají i další vědecké redakce na ČVUT.

Uplynulý rok ukázal, že naše silné stránky jsou odvaha, soudržnost a invence, se kterou umíme řešit problémy a překonávat překážky. Poděkovat chci všem svým kolegyním a kolegům zvláště za trpělivost, vytrvalost a profesionalitu.

I negativní doba pandemie může mít pozitivní dopad na rozvoj informačního zabezpečení univerzity, o tom se lze přesvědčit při čtení jednotlivých kapitol výroční zprávy.

Marta Machytková

1. Ústřední knihovna - organizace a financování

1.1 Organizace a řízení

ÚK je strukturovaná na centrální a detašovaná pracoviště (lokální knihovny). Centrální pracoviště působí v budově Národní technické knihovny (NTK) v Dejvicích a v nové budově ČVUT. Lokální knihovny jsou umístěny v prostorách mimodejvických fakult (na Fakultě biomedicínského inženýrství, Fakultě dopravní, Fakultě jaderné a fyzikálně inženýrské). V tabulkách, kterými je text této zprávy doplněn, je používána pro označení centrálního pracoviště zkratka ÚK/NTK a pro označení lokálních knihoven zkratky příslušných fakult.

Funkční členění knihovny:

- **Oddělení fondů** (akvizice, zpracování a zpřístupňování fondu, správa a ochrana fondu, správa a rozvoj knihovního systému Aleph, budování *Digitální knihovny ČVUT* jako univerzitního repozitáře)
- **Oddělení služeb** (výpůjční služby, specializované služby, e-sloužby, bibliograficko-informační služby, poradenské a referenční, konzultační a reprografické služby, meziknihovní služba)
- **Oddělení podpory studia** (informační vzdělávání, zajišťování dostupnosti elektronických informačních zdrojů, výuka, školení a semináře, tvorba a správa webových stránek ÚK, propagace)
- **Oddělení podpory vědy** (podpora publikování, problematika Open Access, bibliometrie, hodnocení a srovnávání výsledků školy v oblasti publikování)
- **Redakce vědeckých časopisů** (vydávání celouniverzitních vědeckých časopisů, poskytování podpory publikujícím autorům a redakcím na ČVUT, podpora informační a publikační gramotnosti v celém výzkumném cyklu)
- **Sekretariát ředitelky** (řídící a koncepční činnost, tvorba a řízení projektů, strategie rozvoje ÚK, řízení lokálních knihoven)
- **Lokální knihovny** (akvizice, zpracování, zpřístupňování a ochrana fondů, výpůjční služby, elektronické dodávání dokumentů, meziknihovní služba)

1.2 Knihovní rada

Knihovní rada je podle *Organizačního řádu ÚK*, čl. 5, 6 stálým poradním orgánem ředitele. Na návrh děkanů fakult a ředitelů součástí jsou členové jmenováni rektorem na dobu určitou, a to nejvýše do konce jeho funkčního období. Ředitelka ÚK svolává zasedání Knihovní rady (KR), předkládá materiály k projednání a může pozvat hosty ke konkrétnímu bodu jednání.

K 31. 12. 2020 byli členy KR:

Ing. Radek Holý, Ph.D.	předseda
Doc. Dr. Ing. Václav Liška	Fakulta stavební
Doc. Ing. Radek Šulc, Ph.D.,	Fakulta strojní
Doc. Ing. Milan Polívka, Ph.D.	Fakulta elektrotechnická
Mgr. Jarmila Štruncová	Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská
Mgr. Hubert Guzik, Ph.D.	Fakulta architektury
Doc. Ing. Lukáš Týfa, Ph.D.	Fakulta dopravní
Ing. Ida Skopalová	Fakulta biomedicínského inženýrství
Doc. RNDr. Alena Šolcová, Ph.D.	Fakulta informačních technologií
Doc. Ing. Vít Pošta, Ph.D.	Masarykův ústav vyšších studií
Ing. Ivo Prajer	Výpočetní a informační centrum
PhDr. Markéta Kašparová Parkanová	Ústav tělesné výchovy a sportu
Ing. Karel Smolek, Ph.D.	Ústav technické a experimentální fyziky
Ing. Karel Jung, Ph.D.	Kloknerův ústav
Mgr. Tereza Zoulová	Česká technika - nakladatelství ČVUT
Prof. Ing. Václav Hlaváč, CSc.	Český institut informatiky, robotiky a kybernetiky, Univerzitní centrum energeticky efektivních budov

Během roku probíhala komunikace online. Ředitelka informovala o aktuální činnosti ÚK – financování, projektech, zajištění přístupu k informačním zdrojům a krátce představila *Plán činnosti na rok 2020*. Na listopadovém zasedání byl podrobně projednán návrh rozpočtu knihovny na rok 2021.

1.3 Financování ÚK

ÚK hospodařila jako samostatná účetní jednotka s rozpočtem, který je určen metodikou rozpočtu ČVUT. Rozpočet ÚK byl tvořen nákladově podle činností ÚK. Byl z něj financován nákup informačních zdrojů (knihy, časopisy, e-zdroje a služby), personální a provozní zajištění ÚK, technická podpora a příslušné služby pro ÚK, platba za pronájem prostor v budově NTK a využívání prostor v nové budově ČVUT. Knihovna hospodařila s vlastními zdroji, kterými jsou příjmy za poplatky, služby apod., které byly v roce 2020 omezené díky pandemii, kdy musela být knihovna uzavřena, a tedy například poplatky za pozdní vrácení nebyly vybírány. Dalšími finančními zdroji byly granty/projekty, které ÚK v daném roce získala. Nepeněžními zdroji ÚK byly signální výtisky skript a některých tiskovin České techniky – nakladatelství ČVUT a výměnné publikace.

1.4 Spolupráce s fakultami a katedrami

Tato spolupráce je pro činnost knihovny klíčová a podílí se na ní většina pracovníků knihovny. Potřebné informace byly standardně zveřejňovány na webových stránkách ÚK nebo byly předávány v rámci osobních kontaktů. Pro oblast fondů (akvizice, inventarizace, předávání fondu na katedry) je pro každou fakultu a součást školy stabilně určena konkrétní pracovnice ÚK jako kontaktní osoba. Vedle doplňování fondu a zajišťování tradičních služeb spolupracovala ÚK s fakultami/katedrami v oblasti podpory studia a podpory výzkumu. Tato spolupráce je popsána podrobněji v dalších částech této zprávy.

Před zahájením akademického roku 2020/2021 se zástupci dejvických fakult, pověřeni správou katederních knihoven, setkali s pracovníci ÚK online. Setkání, která jsou organizovaná po fakultách již od roku 2009, mají za cíl zhodnotit spolupráci fakult s ÚK, informovat o všech oblastech činnosti a získat podněty a připomínky k práci knihovny. Byly projednány finanční limity příslušných fakult určených pro akvizici a stav jejich čerpání v roce 2020. Pracovnice ÚK informovaly o objednávkách časopisů na rok 2021, o revizi a inventarizaci fondu na daných katedrách. Další informace se týkaly novinek v elektronických informačních zdrojích, připravovaných akcích (prodejná výstava, školení a semináře) a věnovaly se tématu uchovávání a zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací na ČVUT.

2. Fondy informačních zdrojů

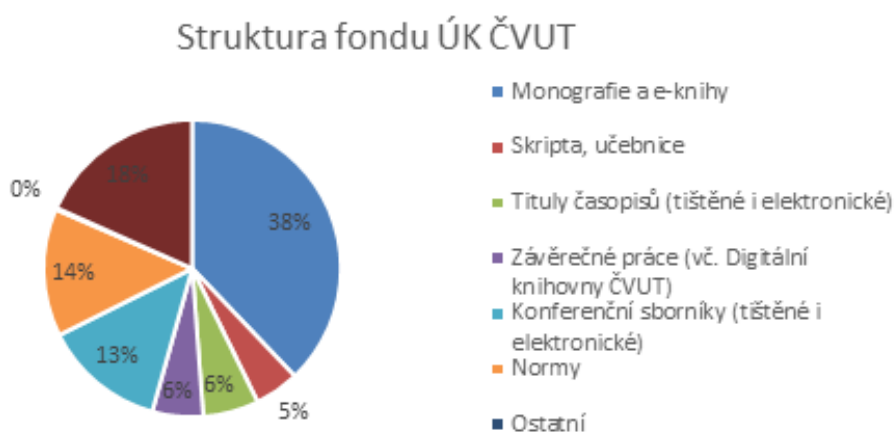
2.1 Stav fondů, přírůstek

ÚK buduje specializované fondy informačních zdrojů podle informačního profilu, který vychází ze zaměření studijních programů a studijních oborů a konkrétní vědecké a výzkumné činnosti fakult a ústavů ČVUT.

Tištěné fondy jsou umístěny v ÚK (v centrálním pracovišti ÚK v budově NTK a v lokálních knihovnách), a také na katedrách a ústavech fakult a na vysokoškolských ústavech.

Elektronický informační fond je tvořen bibliografickými, citačními, faktografickými a fulltextovými databázemi (digitální knihovny), podrobněji v kap. 5. Dále jej tvoří elektronické knihy, které jsou zakoupeny formou trvalého nákupu nebo jsou jako kolekce e-knih přístupné na základě ročních poplatků. Významným elektronickým informačním zdrojem je *Digitální knihovna ČVUT*, ve které jsou uloženy závěrečné práce studentů, disertační práce a výstupy publikační činnosti autorů ČVUT (více kap. 6).

Základní struktura fondu podle typů dokumentů a poměru obsažených titulů (bez ohledu na to, zda se jedná o tištěnou nebo elektronickou verzi dokumentů) je zobrazena v následujícím grafu 1. Je to širší pohled na strukturu fondu, než je skladba dokumentů v Katalogu ÚK ČVUT.

graf 1

Akvizice fondu se realizovala v úzké součinnosti s pedagogy a vědeckými pracovníky, a to podle zásad *Akviziční politiky Ústřední knihovny ČVUT*. Z finančních prostředků ÚK byly pořizovány informační zdroje určené pro celou školu. Z prostředků fakult a ústavů byly hrazeny oborově zaměřené informační zdroje, studijní literatura, doporučená literatura k předmětům dané fakulty, české a zahraniční časopisy tematicky zaměřené na studijní a vědní obory dané fakulty či ústavu.

Nový přírůstek v roce 2020 byl evidován v počtu 4 281 knihovních jednotek. Tvořily ho tištěné a elektronické publikace, které byly převážně pořizovány nákupem (konkrétně se jednalo o 2 5483 tištěných knihovních jednotek, 39 titulů e-knih). Na malý počet trvale nakoupených e-knih mělo vliv, že v předchozích dvou letech byla akvizice e-knih podpořena projektem *OP VVV – Podpora rozvoje studijního prostředí na ČVUT v Praze*. Akviziční proces se týkal všech studijních oborů ČVUT a bylo pořízeno 1 478 e-knih.

Nezanedbatelná část přírůstků, v počtu 457 knihovních jednotek, byla získána jako signální výtisky (tiskoviny vydávané Českou technikou – nakladatelstvím ČVUT) nebo mezinárodní výměnou. Další přírůstky tvořily vysokoškolské kvalifikační práce (1 016 knihovních jednotek). Vývoj přírůstků za posledních deset let je uveden v tab. 1.

ÚK ČVUT	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
přírůstek	7 211	6 969	7 199	6 987	6 003	4 570	6 546	6 175	4 928	4 281

tab. 1

V roce 2020 bylo z knihovního fondu vyřazeno celkem 4 243 knihovních jednotek. Jednalo se o obsahově zastaralé nebo opotřebované dokumenty, které byly vyřazeny z katederních knihoven dejvických fakult a z centrálního pracoviště ÚK.

Vývoj objemu knihovního fondu ČVUT za posledních deset let je dokumentován v tab. 2.

ÚK ČVUT	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
knih. fond	497 644	483 345	486 096	484 114	482 605	479 601	482 250	485 660	488 068	488 106

tab. 2

Časopisecký fond v roce 2020 tvořilo 241 titulů časopisů, z toho bylo 234 titulů v tištěné podobě a 7 titulů bylo pouze v elektronické podobě s možností přístupu pro celé ČVUT. V tištěné podobě byla pořizována jen zásadní periodika, která jsou pro dané katedry důležitá a která jsou jedinečná a unikátní. Exemplářů se celkem odebíralo 244. V tab. 3 jsou uvedeny počty časopiseckých titulů za posledních deset let.

ÚK ČVUT	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
počet titulů časopisů	428	389	355	341	320	325	310	287	291	241

tab. 3

Na základě dohody jsou od roku 2009 jedinečné časopisy (tj. tištěné tituly, které odebírá jenom ÚK) umístěny ve společné studovně časopisů NTK ve 3. patře. V roce 2020 to bylo 36 titulů časopisů financovaných z limitů fakult (FEL, FS, FSv, MÚVS) a z rozpočtu ÚK. Oproti r. 2019 došlo ke snížení o jeden titul – Hydrology Research, který v tištěné verzi již nevychází a je přístupný online z IP adresy ČVUT. Ve studovně časopisů jsou k dispozici aktuální čísla a kompletní předcházející ročník. Vázané ročníky z let 2009 – 2019, výběrově se jedná o 15 titulů, byly podle klasifikace LCC zařazeny do fondu NTK s označením majetek ČVUT a RFID čipem ČVUT). Dostupné jsou pouze prezenčně, zbývajících 22 jedinečných titulů je uloženo v našem skladu v budově NTK. Ostatní oborové časopisy jsou umístěny na katedrách a ústavech.

2.2 Akvizice informačních zdrojů

V roce 2020 byly realizovány nákupy většinou na základě požadavků pedagogů a vědců. Na akvizici studijní literatury měla vliv doporučená literatura k oborům či předmětům vyučovaným na ČVUT, příp. k tématům závěrečných prací, a produkce univerzitního nakladatelství. Zdrojem pro cílený nákup byly také publikační výstupy autorů ČVUT. Pro naplnění akvizičních požadavků jsou systematicky vyhledávány volně dostupné zdroje.

Dalšími faktory ovlivňujícími akvizici jsou, vedle objemu produkce českých tištěných titulů odborných a univerzitních nakladatelství, také růst volně dostupných e-dokumentů a široká nabídka komerčních elektronických informačních zdrojů. Využili jsme mimořádně otevřených digitálních knihoven jak české, tak zahraniční produkce, kdy měli naši uživatelé volný přístup k široké nabídce e-knih, e-učebnic a e-časopisů. Jednalo se o vstřícnost producentů v době pandemie, kdy byly knihovny uzavřené a fyzický fond nedostupný. Knihovna se v posledních letech snažila hledat také nové formy doplňování knihovního fondu a nabízet služby krátkodobých elektronických výpůjček, které lze považovat za formu krátkodobé akvizice.

2.3 Akvizice informačních zdrojů podpořená projekty

Akviziční proces knihovny je ovlivněn účastí ČVUT v projektu CzechELib. Jedná se o centrální nákup klíčových elektronických informačních zdrojů pro výzkumnou a vzdělávací sféru v ČR s minimální 50% finanční podporou.

Prodejná výstava knih **NOV@2020 – Knižní novinky v technických oborech** (obr. 1) podpořená z projektu Fondu na podporu celoškolských aktivit ČVUT (FCA) 2020 se uskutečnila ve dnech 4. – 8. listopadu 2020. Uspořádání výstavy proběhlo díky pandemii netradičně, a to virtuálně prostřednictvím speciální webové stránky, kde byly nabízené tituly knih vystaveny (včetně formuláře pro objednání). V případě zájmu bylo možné si konkrétní publikaci po domluvě fyzicky prohlédnout. Na online výstavě byly prezentovány knihy autorů ČVUT a dalších českých autorů technických oborů, kteří publikují své práce v zahraničí. Dále byly představeny učebnice světových univerzitních nakladatelství a nejnovější knihy z technických oborů vydané renomovanými zahraničními vydavatelstvími. Projekt byl ze strany FCA podpořen částkou 70 000,- Kč na nákup knih.

Tradiční výhodou této akce je možnost využít výstavní slevy, kterou dovozce (firma Kuba Libri) nabízí. Virtuálně bylo nabízeno přes 500 titulů, z toho bylo do fondu ÚK zakoupeno 185 knih v celkové hodnotě 386 333,- Kč. Průměrná cena 1 zakoupené knihy činila 2 088,- Kč. Z prostředků FCA bylo pořízeno 24 titulů. Z rozpočtu ÚK se uhradilo 16 titulů. Dalších 145 titulů bylo hrazeno z limitů fakult a z rozpočtů a grantů kateder. Všechny pořízené knihy jsou uživatelům dostupné přes Katalog úkČVUT.

NOV@ 2020

7. - 30. 10. 2020

12. prodejní výstava zahraničních knih

 Výstava probíhá virtuálně formou výběru z prodejního katalogu výstavy.

Podrobné informace na: knihovna.cvut.cz

 Využijte slevu 20 %

knihovna.cvut.cz   knihovna@cvut.cz   **ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA ČVUT V PRAZE**

obr. 1

3. Financování informačních zdrojů

Financování nákupů informačních zdrojů se řídilo pravidly *Akviziční politiky Ústřední knihovny ČVUT*. Jako každoročně fakulty a ústavy stanovily tzv. **limity** – konkrétní finanční částky ze svých rozpočtů určené pro nákup studijní literatury. Z těchto prostředků mohla ÚK na základě konkrétních požadavků nakupovat a na konci roku pak provedla zúčtování těchto částek. ÚK také zajišťovala nákupy z grantových finančních prostředků a z fakultních rozpočtů.

Z rozpočtu ÚK se v roce 2020 financovaly především informační zdroje a služby, které jsou dostupné všem pracovníkům a studentům ČVUT. Takto byly financovány nákupy tištěných knih a časopisů, které jsou umístěny v centrálním pracovišti.

ÚK hradila konsorciální poplatky za přístup k elektronickým informačním zdrojům v rámci projektu CzechELib (více v kap. 5). Tato částka je uvedena v položce rozpočtu *Konsorciální poplatky (CzechELib)*. Další položkou jsou *E-zdroje nekonsorciální*, tj. náklady na licenční poplatky plně hrazené ÚK. V položce *Nástroje, služby, publikační standardy* jsou uvedeny náklady na licenční poplatky, poplatky za služby a členství v příslušných organizacích, které souvisí se zajišťováním EIZ a publikováním – podrobněji v kapitole 8.2.

V roce 2020 získala ÚK finanční podporu z *Fondu celoškolských aktivit (FCA)* ve výši 70 tis. Kč na nákup tištěných knih (popsáno v kap. 2.3). Náklady z rozpočtu ÚK jsou podle jednotlivých položek uvedeny v tab. 4.

Náklady z rozpočtu ÚK 2019	knihy	e-knihy	časopisy	konsorciální poplatky (CzechELib)	e-zdroje nekonsorciální	nástroje, služby, publikační standardy	Celkem
cena (v Kč)	100 971*	230 142	2 202	11 144 469	1 415 103	704 996	13 597 886

* částka zahrnuje podporu z FCA

tab. 4

3.1 Financování knižní literatury

Knižní literatura (tištěné monografie, sborníky, učebnice, skripta, e-knihy) byla v roce 2020 nakoupena celkem za 2 537 096,- Kč. Z rozpočtu ÚK bylo uhrazeno 30 971,- Kč. Většina nákupů tištěné literatury tedy byla hrazena z limitů fakult, ústavů, z grantů, z projektů a z rozpočtu kateder, a to v celkové výši 2 506 125,- Kč.

3.2 Financování tištěných oborových časopisů

Oborové časopisy byly financovány zejména z limitů jednotlivých fakult a ústavů a z prostředků kateder, minimální částkou pak také z rozpočtu ÚK. Konkrétně bylo z limitů zapláceno celkem 883 072,- Kč, z prostředků kateder 161 862,- Kč a 2 202,- Kč platila ÚK ze svého rozpočtu. Celkem byly oborové časopisy financovány částkou 1 047 136,- Kč.

3.3 Financování e-zdrojů

V tab. 5 jsou uvedeny konkrétní částky, kterými byla z rozpočtu ÚK placena spoluúčast za přístup ke konsorciálním e-zdrojům v rámci CzechELib, a rovněž licenční e-zdroje, které byly plně hrazené z rozpočtu knihovny.

E-zdroje	Cena (v Kč)
konsorciální EIZ - CzechELib	11 144 469
nekonsorciální e-zdroje	1 415 103
Celkem	12 559 572

tab. 5

3.4 Financování nástrojů, služeb a publikačních standardů

Další náklady představují licenční poplatky za používání citačních nástrojů *Citace PRO* a *CITAVI* a *Klasifikační web Kongresové knihovny LCC*, podle kterého je tříděn knihovní fond ÚK a roční licenční poplatek za vyhledávač *Summon*.

Financována byla služba krátkodobých výpůjček *Flexibooks* a meziknihovní výpůjční služba na národní i mezinárodní úrovni (položka *Služby*). Samostatně byly sledovány poplatky za publikační standardy v položce *Publikační standardy* (DOI, Similarity Check).

Všechny tyto náklady, plně hrazené z rozpočtu ÚK, jsou uvedeny v tab. 6.

Nástroje, služby, publikační standardy	Cena (v Kč)
nástroje	678 293
služby	17 639
publikační standardy	9 064
Celkem	704 996

tab. 6

3.5 Financování informačních zdrojů - rekapitulace

Celkové náklady na pořízení informačních zdrojů a služeb pro ČVUT v roce 2020 činily 17 319 354,- Kč (bez ohledu na zdroje jejich financování). Částka je proti loňskému roku o něco nižší, neboť se podařilo některé informační zdroje získat jako zdroje konsorciální, tedy s 50% dotací.

V tab. 7 je uveden přehled vynaložených nákladů po jednotlivých položkách.

Celkové náklady 2020	knihy	e-knihy	časopisy	Konsorciální poplatky CzechELib	E-zdroje a služby nekonsorciální	nástroje, služby, publikační standardy	Členství	Celkem
cena (v Kč)	2 537 096	299 656	1 047 135	11 144 469	1 415 103	704 996	170 900	17 319 354

tab. 7

V tab. 8 je pro srovnání uveden přehled nákladů na financování informačních zdrojů – knižní a časopisecká literatura v tištěné podobě, elektronické knihy, licenční poplatky a finanční spoluúčast za přístup k elektronickým informačním zdrojům, službám a nástrojům v období 2011 – 2020.

Informační zdroje	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkem (v Kč)	10 745 542	9 649 927	14 476 545	15 156 835	14 934 631	16 028 396	7 475 171	18 018 926	17 614 978	17 319 354

tab. 8

4. Ústřední knihovna ČVUT v době „koronavirové krize“

Začátkem roku 2020 knihovna ČVUT zdolávala nápor uživatelů v končícím zkušebním období a připravovala se na další semestr. Ale v březnu nastala nečekaná a bezprecedentní situace, kdy se téměř ze dne na den vše zastavilo. I knihovny musely být uzavřené a nevědělo se na jak dlouho. Jako knihovníci jsme byli frustrováni, protože jsme nemohli poskytnout akademické obci, a zvláště studentům, přístup k potřebným zdrojům a službám, poskytnout místa pro studium, setkávání a spolupráci. COVID-19 zastavil náš „normální“ způsob života a museli jsme se přizpůsobit, vyrovnat se s tím. Když nemohli uživatelé přijít za námi, tak musela knihovna vyjít za nimi. Nepřestali jsme pracovat, dále jsme pokračovali v připravovaných projektech, snažili jsme se udělat maximum pro to, aby i přes vzniklé bariéry byla knihovna pro uživatele „otevřená“ a služby dostupné. Velmi rychle jsme začali používat moderní informační technologie pro vzdálenou komunikaci, online spolupráci, sdílení služeb a dokumentů. Naše dlouhodobá orientace na budování e-fondu se stala velkou výhodou, vlastně nutností. V tomto směru nám naše připravenost velmi pomohla a rychle jsme se přeorientovali na distanční prostředí. COVID-19 vrhl celý provoz vysokoškolských institucí do distančního režimu, mnohé české i zahraniční instituce na to rychle a vstřícně reagovaly a umožnily bezplatný přístup k vysoce kvalitním informačním zdrojům. Studenti tak měli k dispozici rozmanitou zásobu informačních zdrojů a měli z čeho studovat.

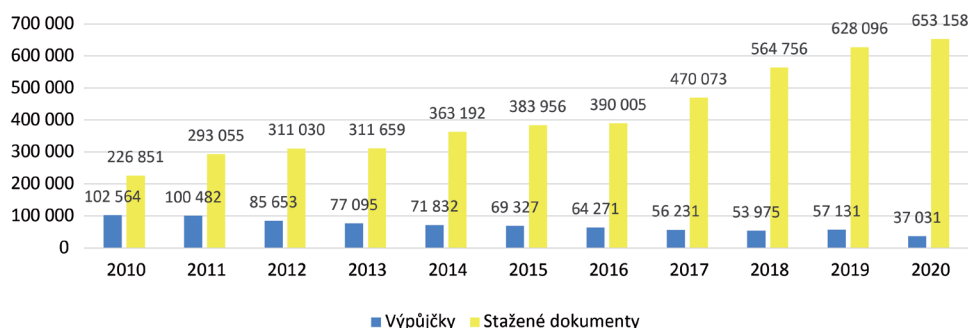
4.1 Služby v online prostředí

Elektronické služby se promítají do všech procesů ÚK. Týkají se jak výpůjčních a referenčních služeb, tak i služeb vztahujících se k podpoře vědy a výzkumu, informačního vzdělávání a publikačních aktivit. V roce 2020 se staly stěžejní součástí aktivit ÚK.

Přestože byla ÚK velkou část roku 2020 uzavřena, chod knihovny zastaven nebyl, i nadále probíhaly úkony spojené se správou knihovního systému Aleph. Nakupovaly se nové tituly, ať už v tištěné nebo elektronické podobě, pokračovala ochrana a aktualizace fondu. Od jara jsme museli nastavit flexibilnější způsoby práce. Vytipovali jsme z předchozích období nejčastější požadavky a potřeby našich uživatelů a podle toho jsme nastavili online služby. Zaměřili jsme se na nové studenty, připravili jsme online informační letáky o naší knihovně, umožnili jsme vzdálenou předregistraci. Noví uživatelé se přihlásili do Aplikace pro nastavení PIN, díky čemuž se mohli přihlásit do Katalogu knihovny a rezervovat si požadovanou literaturu. Přesto ale počet nově registrovaných uživatelů klesl. V roce 2020 byl 4 347, což je oproti roku 2019 o 500 uživatelů méně. Když to situace jen trochu umožnila, snažili jsme se knihy půjčovat fyzicky. Systémoví knihovníci byli neustále připraveni na znovuotevření knihovny a adekvátně prodlužovali výpůjčky a posouvali připravené rezervace. Vzhledem k tomu, že pracoviště ÚK ČVUT v Dejvicích je v prostorách Národní technické knihovny, znovuotevření knihovny tak muselo respektovat nejen vládní opatření, nařízení rektora, ale také nařízení NTK. Proto v dubnu, kdy došlo k částečnému rozvolnění, ale NTK zůstala uzavřena, ÚK ČVUT vydávala připravené rezervace mimo jiné i v prostorách Vydavatelství průkazů ČVUT (díky spolupráci s VIC). Pro vrácení výpůjček bylo možné využít bibliobox.

V roce 2020 bylo na všech pracovištích ÚK uskutečněno celkem 37 031 výpůjček z fyzického fondu. Oproti tomu počet stažených dokumentů („e-výpůjček“) byl 653 158 (viz graf 2)

**Porovnání fyzických výpůjček a stažených e-dokumentů
(pouze plných textů)**

graf 2

Vedle našich předplacených EIZ byla jako bonus otevřena Digitální knihovna Kramerius, která na jednom místě zpřístupňuje tisíce digitalizovaných dokumentů z českých knihoven. Připravili jsme si seznam nejčastěji půjčovaných skript z našeho fondu, prověřili jsme jejich dostupnost v DK Kramerius. Informovali jsme o tom naše studenty, a to včetně navigace, jak se k požadovaným titulům e-skript dostat. Zároveň jsme zaplatili přístup k české databázi e-učebnic Bookport. Vytvořili jsme webovou stránku *E-zdroje dostupné během koronaviru*, kterou jsme pravidelně aktualizovali. Vyvinuli jsme velké úsilí, aby studenti nezůstali bez potřebné studijní literatury a snad se nám to podařilo.

Pro studenty byla vytvořena online podpora v podobě Knihovnického okénka. Zájemci mohli zaměstnanci na všech pracovištích ÚK kontaktovat po telefonu, přes e-mail, případně online v Microsoft Teams.

Naše virtuální knihovnické okénko

- Potřebujete poradit s výpůjčkami/rezervacemi, vyzvednutím výpůjček?

Zavolejte nám nebo napište!

V ÚK ČVUT i lokálních knihovnách (FBMI, FD a FJFI) vám rádi pomůžeme!

knihovna.cvut.cz/kam/konzultace

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA ČVUT V PRAZE

obr. 2

V průběhu roku jsme po dobu 3 měsíců mohli testovat zajímavý nástroj *Book Display Widget*. Jde o nástroj, který slouží k interaktivnímu a dynamickému zobrazení titulních obálek, především e-zdrojů na www stránkách, v online katalogu, na blogu, na Facebooku atd. Bohužel propojení na všechny databáze, které ČVUT využívá, není úplně ideální, takže nebylo možné propagovat touto cestou všechny e-knihy, které má ÚK ČVUT ve svém fondu. Navíc databáze, ze které *Book Display Widget* obálky čerpá, je tvořena v USA, tudíž chybí obálky českých knih.

Discovery systém *Summon*, který slouží jako vyhledávač nad knihovním katalogem, předplacenými i volně dostupnými elektronickými informačními zdroji, se stal jedním z hlavních přístupových bodů k získání plných textů dokumentů. Naše online konzultační a rešeršní služby jsme zaměřili na pomoc s vyhledáním relevantních informačních zdrojů. Rešerše i konzultace jsou již zavedenými službami knihovny. Tematicky se zaměřují především na vyhledávání zdrojů pro psaní závěrečných a odborných prací a metody citování. I přes ztíženou situaci se uskutečnilo 77 konzultací; převážně bezkontaktně (73 %) – přes e-mail, telefonicky a nově také přes aplikaci Microsoft Teams.

Tematické konzultační dny se podařilo uspořádat 2x. Převážnou část zájemců tvořili studenti bakalářského a magisterského studia, kteří řešili nejasnosti v citování ve svých závěrečných pracích.

Právě pro tyto studenty byla na jaře vyhlášena Citační pohotovost ve formě telefonických konzultačních hodin k citování. Na podzim bylo otevřeno Konzultační okénko, kde studenti mohli klást dotazy ohledně správného vyhledávání informačních zdrojů, tvorby citací apod.

Otevíráme pro vás KONZULTAČNÍ okénko

- Píšete závěrečnou práci a potřebujete poradit s vyhledáváním literatury/citováním zdrojů?

Přijďte za námi do Teams!

kód týmu: p7c2sr0

knihovna.cvut.cz/kam/konzultace

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA ČVUT V PRAZE

obr. 3

4.2 Webové stránky, propagace

Webové stránky ÚK ČVUT představují jeden z hlavních komunikačních kanálů knihovny v online prostředí. Informují studenty, pracovníky školy i veřejnost o knihovně a poskytovaných službách. Zároveň slouží jako prostor k propagaci a prezentaci aktuálního dění v knihovně. V roce 2020 byly webové stránky a sociální sítě téměř jedinou možností, jak se s uživateli „setkávat“.

4.2.1 Webové stránky

Webové stránky jsou rozdělené do jednotlivých sekcí, které reprezentují funkce knihovny a odpovídají potřebám uživatelů. Jsou také hlavním přístupovým bodem ke katalogu knihovny, Digitální knihovně ČVUT a EIZ. Sekce obsahově zůstaly stejné, některé ale změnily své názvy (Semináře a výuka → Podpora studia, Podpora vědy → Podpora publikování). Obsah webových stránek byl průběžně aktualizován a upravován podle současných informací.

Knihovna reagovala na pandemii, bezkontaktní výuku, zavřené knihovny jak v ČR, tak ve světě, a přesunula distribuci informací spíše do online prostředí. Vznikla stránka *Opatření ÚK k omezení rizik nákazy koronavirem*, kde se uživatelé dozvěděli o všech opatřeních a možnostech kontaktů na knihovnu, o svých výpůjčkách a rezervacích, o dostupnosti e-zdrojů a jejich e-sluzbách. Na jednom místě měli uživatelé přístupnou nabídku jak předplacených elektronických zdrojů, tak mimořádnou nabídku domácích i zahraničních producentů, kteří jako bonus v době pandemie otevřeli vybrané elektronické informační zdroje. Distributoři nabídli zkušební přístupy do svých databází a otevřela se nová škála online informačních zdrojů pro naše uživatele. Jako rozcestník a potřebná navigace posloužila speciální webová stránka *E-zdroje dostupné během „koronaviru“*, kterou naši uživatelé bohatě využili.

Pohyb uživatelů po webových stránkách byl dobře předvídatelný podle aktuálních potřeb vzniklých nastalou situací. Celková návštěvnost stránek za minulý rok byla 271 617 zobrazení (z toho 191 164 unikátních zobrazení). Po hlavní stránce měla největší návštěvnost stránka *Co je to rešerše*, následovaná *Abecedním seznamem informačních zdrojů*.

Vzhledem k trvající situaci bylo nutné vytvořit rozcestník převážně pro studenty, aby na jednom místě snadno našli informaci, kterou potřebují ke studiu; kde najít skripta, online předplacené a volně dostupné informační zdroje, jak si domluvit konzultaci, informace o online akcích knihovny a užitečné informace nejen o fungování knihovny, ale i o ČVUT a opatřeních proti Covid-19. Proto vznikla stránka *Distanční studium s ÚK ČVUT*.

obr. 4

4.2.2 Propagace a komunikace s uživateli

Rok 2020 byl víceméně ve znamení oznamování a informování uživatelů o aktuální situaci, proto byly v popředí kromě webových stránek i sociální sítě. Facebook ÚK ČVUT ke konci roku zaznamenal 870 sledujících. Znovu byla obnovena aktivita na Instagramu, kde knihovnu sledovalo 200 uživatelů. Příležitosti k akcím bylo velmi málo, bylo nutné přejít do online prostředí. Díky tomu se povedlo uspořádat přednášky pro různé fakulty formou webinarů a zároveň mohla knihovna pokračovat ve svém programu, např. v *Doktorandských dnech*. V listopadu také proběhla online výstava *NOV@2020* nebo webinar *Co potřebujete vědět o patentech*. Velký úspěch měl také *adventní kalendář ÚK ČVUT*.

obr. 5

I nadále skvěle fungovala spolupráce s PR skupinou napříč ČVUT, která příspěvky i akce knihovny sdílela na fakultních webech a svých sociálních sítích. ÚK ČVUT přispívala také na univerzitní webové stránky. Komunikace probíhala pomocí online porad v prostředí Teams. A i když daná situace znemožnila konání mnoha naplánovaných akcí, celá PR skupina i další kolegové dělali vše pro to, aby studenti vtáhli do dění na univerzitě.

4.3 Podpora studia v novém

Oddělení podpory studia se snaží podporovat informační vzdělávání v rámci celého ČVUT. Služby poskytuje především studentům, pedagogům a dalším zaměstnancům školy. Převážnou část vzdělávacích aktivit oddělení tvoří přednášky, semináře a různá školení (workshopy) pro studenty bakalářského nebo magisterského studia uskutečněné na základě pozvání pedagogů do výuky předmětů zaměřených na psaní odborných textů a závěrečných prací.

V letním semestru byla většina klasických přednášek zrušena kvůli uzavření škol v rámci pandemických opatření. Ale první online webinar proběhl už 16. 4. 2020 a jednalo se o přednášku z cyklu *Doktorandské dny - Hodnocení vědy*. Zájem ze strany studentů i akademických pracovníků byl enormní. Webinar se dokonce opakoval, a ukázalo se, že značná část účastníků byla z mimodejvických fakult.

Z těchto zkušeností vyvodilo oddělení závěr, že kombinovaná verze přednášek (přímá výuka s online přenosem) bude i do budoucna ideálním řešením. A to zejména proto, že tím nejsou diskriminováni studenti, kteří nemají možnost přijet do Dejvic, případně ti, kteří se zrovna v daném čase nemohou účastnit. Dalším argumentem pak byla samotná zpětná vazba od posluchačů. V průběhu prázdnin se zaměstnanci začali připravovat jak na přednášky v přímé výuce, tak i na možnost přednášet online. Nakonec všechny akce proběhly distančně v Microsoft Teams.

Na podzim 2020 byly naplánované další přednášky z cyklu *Doktorandské dny* již automaticky převedeny do online prostředí. Byly rovněž nahrány, takže se k nim uživatelé dostali i zpětně. A zájem byl opět velký. Celkem se zúčastnilo 307 posluchačů napříč fakultami, dokonce i jednotlivci z jiných VŠ a AV ČR.

Kromě toho byly zrealizované také zvané přednášky. I ty se konaly v Microsoft Teams. Přednášek se v roce 2020 konalo celkem 19, z toho 14 online. Počet účastníků se oproti roku 2019 snížil pouze o 15 %. Oddělení podpory studia také poskytovalo konzultace k psaní závěrečných a odborných prací, vyhledávání zdrojů a citování (viz kapitola 4.1). Exkurze v loňském roce bohužel nebylo možné pořádat.

Další významnou aktivitou knihovny byl kurz pro doktorandy *Informace pro vědu a výzkum*, který je pořádán již od roku 2009. Proběhl jak zimní, tak letní kurz v e-learningové formě. Na žádost fakult obvykle bývá otevřen formou přímé výuky. V roce 2020 všechny proběhly online.

obr. 6

obr. 7

5. Zajištění a zpřístupnění elektronických informačních zdrojů (EIZ)

5.1 Zhodnocení dostupnosti EIZ v roce 2020

Zajištění dostupnosti elektronických informačních zdrojů pro ČVUT i nadále patřilo k hlavním úkolům ÚK. Pokračovala spolupráce s národním licenčním centrem CzechELib, které na národní úrovni zajišťuje centrální nákup konsorciálních EIZ. Shromáždili jsme požadavky našich uživatelů na nové EIZ a zadali jsme je do poptávkového řízení licenčnímu centru. Byly podepsány smlouvy o spolupráci na další období 2020+.

Dále knihovna předplatila přístup k digitální knihovně SPIE a k českým e-knihám na platformě Bookport. Aby se zvýšila využívanost e-knih z této nabídky (hl. české tituly vydavatelství Grada), byly do Katalogu knihovny naimportovány všechny záznamy. Část titulů v Bookportu je stejná jako u výpůjček Flexibooks, proto bylo nutné provést deduplikaci záznamů, aby stejný titul nebyl nabízen na dvou různých platformách a neplatilo se za něj dvakrát.

Pro naše uživatele jsme vyjednali zkušební přístupy k různým databázím tematicky zaměřeným napříč obory ČVUT. Díky zpětné vazbě a statistickým ukazatelům jsme se rozhodli na rok 2021 objednat například databázi Statista, která byla v rámci trialu pro ČVUT otevřená.

Sledovali jsme a vyhodnocovali využívání multioborových a oborových databází, čtení e-knih a práci s citačními databázemi. Získanou statistiku jsme využili k cílené propagaci EIZ. Měli jsme možnost porovnat využívání jednotlivých předplacených EIZ, pracovat s informacemi o nejčtenějších knihách a časopisech a získat přehled o často hledaných termínech. Tato znalost využívání EIZ na ČVUT nám pomohla a nadále bude pomáhat jak v oblasti budování fondů, tak v přípravě témat pro výuku, konzultace a rešeršní strategie.

V průběhu loňského roku došlo ke změnám vynuceným pandemií. Statistiky ukázaly zvýšený zájem o e-fond, výrazně se zvýšilo využívání/čtení e-knih na platformě ScienceDirect, SpringerLink, Ebsco a ProQuest Book Central a českých e-knih na platformě Bookport.

Uživatelé ocenili, že se v předchozích dvou letech mimořádně rozrostl e-fond o 1 478 titulů e-knih a o dvě rozsáhlé kolekce odborných e-knih pro výuku z projektu OP VVV. Pro příjemnější a přehlednější práci s e-knihami byla ze strany uživatelů hodně využívána webová stránka Průvodce e-knihami na ČVUT, která podává informace o zpřístupněných platformách, na kterých jsou e-knihy dostupné. V průvodci jsou popsány jednotlivé kroky důležité pro snadné vyhledání a „otevření“ titulu, licenční podmínky a návody pro online a off-line čtení.

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA

KATALOGY A DATABÁZE | SLUŽBY | SEMINÁŘE A VÝUKA | PODPORA VĚDY | REDAKCE | O NÁS

Opatření ÚK k omezení rizik nřkazy koronavirem. V nalřhavřch případech kontaktujte marta.machytkova@cvut.cz

Průvodce e-knihami na ČVUT

Elektronické knihy jsou dalřím užitečným informačním zdrojem, který lze využít ke studiu. Kromě plných textů, které lze číst online nebo offline podle potřeby, je možné s texty v závislosti na formátu a čtecím zařzení dále pracovat - vytvářet poznřmky a komentřry, zvýrazňovat text apod.

ČVUT má k dispozici více než 60 000 e-knih od různých vydavatelů a platform. Tento průvodce vám pomůže vyhledat konkrétní titul, osvětlit podmínky použití a ukáže, jak s e-knihami pracovat.

Nemřte přístup k e-knize nebo k e-učebnici? Napiřte na terezja.sorejsova@cvut.cz a my se budeme snažit přístup zajistit.

NAJÍT | ZÍSKAT | ČÍST | FAQ

V knihovním katalogu je možné vyhledřvat

- e-knihy, které jsou trvale nakoupeně do fondu Ústřední knihovny
  - vyhledřvání v samostatně databřzi E-knihy
  - seznam e-knih
- české e-knihy, které je možné si pŕjčít na 30 dnř jako e-vypŕjčku prostřednictvřm firmy FLEXIBOOKS
  - vyhledřvání je nutné omezit na Knihovnu: E-vypŕjčky Flexibooks
  - seznam e-vypŕjček

Ve vyhledřvači Summon je možné vyhledřvat

- trvale nakoupeně e-knihy
- e-knihy dostupné v rámci předplatněho různých databřzi, takovř obsah se mŕže v řase proměňovat

SUMMON | E-KNIHY V KATALOGŮ | E-KNIHY Z PROJEKTU OP VVV | FLEXIBOOKS

Vyhledat

Rozřřřeně vyhledřvání

Kam dřl ...

- Katalog informačních zdrojů
- Summon
- MVS
- EDD
- Vzdálený přístup
- Konzultace
- Rešerše
- Katalog knihovny

Mohlo by vás zajřmat

- Možnost rezervace/objednřní studijnř literatury
- E-zdroje dostupné během "koronaviřu"
- Vyhledřvač SUMMON
- Opatřření ÚK k omezení rizik nřkazy koronavirem
- Možnosti vzdáleného přřstupu
- Pracovní příležitosti v ÚK ČVUT
- Katalog informačních zdrojů
- Co je rešerše
- Registrace

obr. 8

Na webových stránkách ÚK jsou v rámci sekce *Katalogy a databáze* uvedeny všechny zpřístupněné informační zdroje; komerční zdroje, zdroje v režimu Open Access a zdroje ve zkušebním režimu.

Fond, nejen knih, ale i e-knih, je neustále budován na základě požadavků a potřeb celé akademické obce. Záleží nám na zpětné vazbě. Uživatelé nás mohou kontaktovat, když potřebný titul e-knihy nenajdou nebo není pro ČVUT dostupný, a my se snažíme požadovanou knihu pořídit.

Uživatelům z ČVUT jsou EIZ přístupné prostřednictvím IP adres ČVUT. Díky autorizaci mají uživatelé umožněn vzdálený přístup mimo síť ČVUT, mohou se připojit přes univerzitní VPN nebo zvolit technologii Shibboleth.

5.2 Statistické sledování využití EIZ

V následujících podkapitolách jsou uvedeny výsledky statistického sledování využití EIZ na ČVUT se stručným komentářem k jednotlivým zdrojům. Řada informačních zdrojů je zpřístupňována dlouhodobě, v příslušných tabulkách uvádíme srovnání jejich využívání většinou za období 2011 – 2020.

Statistické údaje jsou získány přímo od vydavatelů zdrojů, kteří již ve většině používají formát Counter – mezinárodní standard pro sledování stanovených ukazatelů. Statistiky podle Counter5 jsou odlišné oproti předchozí verzi, a proto se u některých EIZ statistické ukazatele oproti minulým letům liší.

5.2.1 Multioborové zdroje

ScienceDirect (Elsevier)

Digitální knihovna *ScienceDirect*, která zpřístupňuje produkty a služby vydavatelství Elsevier, je zásadním a velmi využívaným informačním zdrojem na ČVUT. Uživatelé mají přístup k úplné kolekci vědeckých časopisů (přes 4 000 titulů). Vývoj ukazatele *Plný text* v průběhu let (tab. 9) ukazuje stabilně vysoký zájem ze strany uživatelů ČVUT o časopisy vydavatelství Elsevier.

ScienceDirect časopisy	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
plný text	91 752	103 941	145 155	163 383	183 904	187 804	181 692	199 663	184 004	187 767

tab. 9

Na platformě *ScienceDirect* budujeme fond trvale nakoupených e-knih. V roce 2020 z nich bylo staženo 11 680 kapitol. Jedná se o velký nárůst oproti roku 2019, kdy jsme vykázali 1 187 kapitol. V době pandemie, v době zavřených knihoven, se orientace na e-fond stala nutností. Celkově bylo na platformě zobrazeno 199 447 záznamů a bylo zadáno 40 154 dotazů (ukazatel počet hledání).

Wiley Online Library

Wiley Online Library umožňuje přístup k plnotextovým verzím časopisů, knih a referenčních příruček vydavatelství John Wiley & Sons. Pro ČVUT je přístupná vybraná kolekce *STM* (přírodní, technické vědy a medicína). Producent poskytuje pouze údaje statistického ukazatele *Plný text*. V tab. 10 je uveden vývoj využívání zpřístupněných časopisů v daném ukazateli od roku 2011.

Wiley Online Library časopisy	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
plný text	9 891	8 640	10 375	9 727	10 420	10 728	12 116	14 301	17 236	18 051

tab. 10

Na platformě *Wiley Online Library* využili naši uživatelé rozšířenou kolekci trvale nakoupených knih a bylo staženo 3 410 kapitol. Celkově bylo na platformě zobrazeno 21 461 záznamů a bylo zadáno 1 947 dotazů (ukazatel počet hledání).

SpringerLink

Platforma *SpringerLink* zpřístupňuje v plnotextové formě více než 2 000 odborných časopisů z oblasti přírodních věd, techniky, medicíny, ekonomie i sociálních a humanitních věd od vydavatele Springer Nature. Součástí předplatného jsou i kolekce knih: *Lecture Notes in Mathematics* (od r. 1997), *Computer Science Library* zahrnující mimo jiné *Lecture Notes in Computer Science* (od r. 2005), kolekce *Mathematics & Statistics* (2017, 2018) a *Physics & Astronomy* (2018) a další kolekce trvale dostupných e-knih pro členy konsorcia CzechELib.

Producent poskytuje statistické údaje pro ukazatel *Plný text*.

SpringerLink časopisy	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
plný text	19 303	11 623	22 207	18 417	22 649	28 709	23 821	53 495	50 148	47 721

tab. 11

V rámci databáze *SpringerLink* bylo v plném textu staženo 151 988 kapitol e-knih, což je skoro o 50 tis. více než v roce 2019. Na platformě bylo celkem zobrazeno 199 709 plných textů.

EBSCOhost

Na platformě *EBSCOhost* jsou dostupné dvě databáze: *Academic Search Complete* – databáze vytvořená speciálně pro akademické prostředí, která tematicky pokrývá obory společenských věd a přírodních věd, ale také elektroinženýrství, stavební inženýrství, matematiku a fyziku; *Business Source Complete* – databáze tematicky zaměřená na ekonomii, finance, management, účetnictví a mezinárodní obchod. Na této platformě máme také zpřístupněny tituly trvale nakoupených e-knih. *EBSCOhost* nabízí české webové rozhraní se snadným a efektivním vyhledáváním. V tab. 12 je uvedeno využívání databází v ukazateli *Plný text* od roku 2011.

EBSCOhost	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
plný text	45 598	8 567	6 840	6 500	15 769	10 232	8 555	12 082	4 721	6 871

tab. 12

K platformě *EBSCOhost* jsme zaznamenali 16 041 přístupů, 80 803 vyhledávání a celkem zobrazených záznamů bylo 11 237.

5.2.2 Citační databáze a rejstříky

Web of Science (WoS), Journal Citation Reports (JCR)

V těchto databázích mají uživatelé možnost prohledávat světové vědecké časopisy a sborníky z oblasti přírodních věd, techniky, společenských věd, umění a humanitních věd, včetně celé sítě podchycených citací. Všechny citované odkazy na všechny publikace jsou plně indexovány. Je dána možnost sledovat citační aktivitu pomocí Citation Alerts a vytvářet si grafy citačních aktiv a trendů pomocí Citation Report.

Databáze *Web of Science* je jedním ze dvou oficiálních zdrojů pro hodnocení výsledků výzkumné práce v ČR. V rámci kolekce *Web of Science Core Collection (WoS CC)* má ČVUT přístup k rejstříkům *Science Citation Index Expanded (SCI-Expanded)*, *Social Science Citation Index (SSCI)*, *Arts & Humanities Citation Index (AHCI)*, *Conference Proceedings Citation Index (CPCI)* a *Emerging Sources Citation Index (ESCI)*, od r. 2015).

Vedle základních rejstříků má ČVUT přes rozhraní *WoS* přístup také k databázi *MEDLINE*. Využívání všech výše uvedených databází je zahrnuto do celkových statistických výstupů v tab. 13, která uvádí srovnání využití od roku 2011.

WoS	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
přístupy	25 560	26 700	31 676	66 339	59 339	68 906	62 685	58 619	67 060	71 193
hledání	118 300	129 836	154 446	138 904	138 772	152 577	132 697	132 195	139 637	167 201
citace/abstrakt	142 330	127 653	254 502	264 002	139 624	216 038	228 212	103 918	132 106	270 555

tab. 13

Předplatné *WoS* zároveň umožňuje přístup do databáze *Journal Citation Reports*, která zobrazuje informace o hodnocení časopisů indexovaných ve *WoS*. Zobrazuje celkovou historii bibliometrických indikátorů časopisu, včetně mezinárodně široce využívaného impakt faktoru. V tab. 14 je uvedeno využití databáze *JCR*.

JCR	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
přístupy	5 190	5 175	5 782	6 079	5 395	3 423	2 311	2 653	3 085	2 566
hledání	7 979	5 084	5 925	5 650	6 296	16 267	9 152	9 100	6 968	5 531
záznamy	10 784	10 619	13 249	12 399	13 833	12 916	1 262	2 113	2 011	1 581

tab. 14

Scopus

Citační databáze *Scopus* (od společnosti Elsevier) je druhým oficiálním zdrojem pro hodnocení výsledků VaV v ČR. Jedná se o nejrozsáhlejší citační a abstraktovou databázi recenzovaných vědeckých časopisů, knih a konferenčních sborníků.

V ukazateli *Plný text* jsou sledovány počty odkazů na plné texty. Ukazatel *Přístupy* od roku 2018 producent nesleduje. Využití databáze za léta 2011 až 2020 a jeho lehce stoupající trend je dokumentován v tab. 15.

Scopus	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
přístupy	10 646	13 751	14 367	20 131	25 306	24 727	21 724	-	-	-
hledání	28 237	34 926	42 065	54 062	54 194	54 390	45 946	44 993	45 652	48 139
citace/abstrakt	15 314	18 722	23 498	34 550	33 512	56 846	33 838	33 527	38 376	40 946
plný text	14 321	12 242	12 261	12 025	17 461	29 515	41 858	41 647	45 706	50 889

tab. 15

5.2.3 Oborové informační zdroje

Elektronická knihovna IEEE/IET

IEEE/IET Electronic Library (IEL) obsahuje téměř třetinu současné světové literatury z oblasti elektrotechniky, komunikací a informatiky. Databáze IEL zahrnuje přes 3 miliony dokumentů obsažených především ve 190 časopisech vydavatelství IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers), a ve sbornících z více než 1700 konferencí. Dále zahrnuje přes 3 800 norem z klíčových oblastí techniky vydaných IEEE.

Elektronická knihovna IEEE/IET patří mezi nejvýznamnější zdroje pro inženýrské obory, proto je její využití v prostředí ČVUT značné. Výsledky využívání této elektronické knihovny (tab. 16) dokládají stabilitu a velmi vysoký zájem uživatelů.

IEEE/IET	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
přístupy	33 217	42 164	42 319	39 805	41 717	41 260	46 059	57 331	60 630	53 943
hledání	54 456	85 998	92 688	99 517	75 515	73 461	78 023	90 964	101 823	105 824
plný text	54 718	54 485	57 089	54 755	54 556	54 519	72 889	88 255	91 481	100 482

tab. 16

The ACM Digital Library

Digitální knihovna ACM obsahuje plné texty časopisů a sborníků americké počítačové společnosti ACM (The Association for Computing Machinery). ACM vydává více než 50 vědeckých recenzovaných časopisů v desítkách oborů výpočetní techniky a informačních technologií. Vedle vlastních plnotextových publikací (časopisy, knihy, sborníky) je zde integrována i bibliografická databáze *Guide to Computing Literature* – souhrnná celosvětová bibliografie literatury z oblasti Computer Science/Computing. V tab. 17 jsou uvedeny výsledky využívání podle dostupných ukazatelů.

ACM DL	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
přístupy	9 248	4 075	3 999	4 850	4 346	8 801	8 975	8 975	16 556	-
hledání	4 652	4 835	3 019	3 119	2 504	2 306	1 791	1 276	2 512	8 919
plný text	4 936	7 038	6 332	4 980	6 808	4 340	5 669	4 357	4 239	4 105

tab. 17

SAGE STM

SAGE Science, Technology, and Medicine Package obsahuje přes 480 odborných časopisů z oblastí přírodních věd, medicíny a techniky z produkce nakladatelství SAGE. Tituly jsou dostupné od roku 1999 (kde je to možné) do současnosti. Nejčtenější tituly na platformě SAGE jsou tituly: *The International Journal of Robotics Research*, *Journal of Vibration and Control* a *Mathematics and Mechanics of Solids*. Tab. 18 ukazuje lehce stoupající trend v počtu stažených plných textů.

SAGE STM	2016	2017	2018	2019	2020
plný text	1 631	2 243	2 917	3 639	3 904

tab. 18

IOP Science

Na platformě *IOPscience* jsou dostupné publikace vydavatelství IOP Publishing, které patří k Institute of Physics (IOP). Jedná se o 119 titulů časopisů z oblasti vědy, techniky a medicíny.

APS ALL

Kolekce *APS ALL* umožňuje přístup ke všem časopisům vydavatelství American Physical Society (APS). Kolekce zahrnuje celkem 14 titulů zaměřených na oblast fyziky. Časopisy jsou vydávány již od roku 1893.

MathSciNet

Abstraktová databáze matematické literatury, která je vydávána Americkou matematickou společností (AMS), jejíž retrospektiva sahá až k počátkům 19. století. Bibliografické záznamy jsou doplněny o odborné recenze aktuálně vydávané literatury.

SAE Digital Library Technical Papers

Na platformě *SAE MOBILUS* jsou pro ČVUT přístupné kolekce *Technical Papers* (od r. 1998) a *Journal Articles* (2008 - 2017).

ASME

ASME Digital Collection je kolekce časopisů, konferenčních sborníků, e-knih a norem společnosti American Society of Mechanical Engineers. ČVUT má přístupné časopisy s retrospektivou od roku 2000, sborníky od roku 2008.

SPIE Digital Library

Kompletní kolekce časopisů a sborníků společnosti SPIE, the International Society for Optics and Photonics. *Digitální knihovnu SPIE* včetně kompletního archivu si předplácíme od roku 2020.

Nature

Od roku 2019 máme na platformě Nature.com dostupný prestižní vědecký časopis *Nature*. Jedná se o celosvětově nejcitovanější časopis vydávaný ve Velké Británii od roku 1859. V rámci licence máme v plném textu dostupný aktuální rok, plus čtyři předchozí roky (tzv. rolling backfile).

Využití všech těchto zdrojů je uvedeno v tab. 19.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
IOP/plný text	7 672	9 908	11 537	10 916	12 140	14 412	10 623
APS ALL /plný text	2 045	2 153	1 895	1 854	4 873	5 428	5 403
MathSciNet/záznamy	5 357	4 572	3 714	4 644	8 229	4 239	5 696
SAE/plný text	-	-	-	-	1 600	1 354	1 296
ASME/plný text	-	-	-	-	-	1 315	1 920
SPIE/plný text	-	-	-	-	-	-	2 007
Nature/plný text	-	-	-	-	-	9 044	10 246

tab. 19

5.2.4 Faktografické databáze

HelgiLibrary, IHS Standards Expert, ASPI

Databáze **HelgiLibrary** je faktografická databáze, která zpřístupňuje statistické a ekonomické informace, analýzy a reporty jednotlivých firem a odvětví (obsahuje data o více než 95 % světové populace a globální ekonomice). Je zde přes 100 000 časových řad, více než 2,5 milionu číselných dat sesbíraných ze stovek různých veřejných zdrojů a od licenčních partnerů. Kromě statistických dat nabízí databáze i spoustu zajímavých analýz a zpráv.

Databáze **IHS Standards Expert** obsahuje informace od světových vydavatelů norem. Pro ČVUT byly předplaceny normy SAE. Přidanou hodnotou platformy *IHS Markit* je možnost vyhledávání v jednom prostředí. Z tohoto rozhraní jde vyhledávat ve všech normách celosvětově.

Databáze **ASPI** reprezentuje komplexní systém pro práci s právními informacemi a je dostupná pouze v rámci počítačové sítě ČVUT. Od roku 2019 jsou v rámci ASPI dostupné ČSN normy.

5.2.5 Databáze e-knih

ProQuest, Knovel a Bookport

V roce 2020 pokračoval přístup ke kolekci elektronických knih *Proquest E-book Central*. Nabídka titulů byla rozšířena o další trvale zakoupené tituly pro ČVUT. Celkem bylo z této kolekce přečteno 60 420 plných textů částí knih, což je skoro o 10 tis. více oproti roku 2019.

V loňském roce také pokračoval přístup ke všem kolekcím databáze *Knovel*, která obsahuje e-knihy a referenční příručky z technických oborů. Využito bylo celkem 11 604 částí knih. Také u tohoto zdroje byl zaznamenán zvýšený zájem.

Nově jsme zajistili přístup k databázi *Bookport*. Jedná se o online knihovnu e-knih nakladatelství Grada. Obsahuje více než 3 500 titulů v češtině od více než desítky českých nakladatelů: Grada, Portál, Galén, Jota, Karolinum, Masarykova univerzita, Práh, Epoque a další. Jedná se o vysoce využívaný informační zdroj české literatury, v roce 2020 bylo přečteno 22 514 online knih.

6. Digitální knihovna ČVUT

Digitální knihovna ČVUT (dále jen DK ČVUT) jako institucionální repozitář ČVUT je budována v souladu s principy otevřenosti univerzity vůči českému i mezinárodnímu prostředí. Je platformou pro zvýšení transparentnosti a viditelnosti výukové a vědecké činnosti školy. Primárně je repozitář určen pro ukládání, uchování a prezentaci studijních, pedagogických a publikačních výsledků univerzity v elektronické podobě.

Nemalou roli začíná hrát i jako platforma v oblasti nových způsobů otevřeného elektronického publikování. Nabízí možnost publikovat odborné knihy, skripta, cvičební materiály či sborníky v režimu Open Access tak, aby dotyčná publikace byla dostupná všem zájemcům (popř. omezenému okruhu dle požadovaného nastavení práv přístupů), aby splňovala všechny požadované publikační standardy a zároveň byla dohledatelná běžnými vyhledávacími nástroji a systémy. Pro tento účel byla rozšířena struktura repozitáře o speciální kolekci *Elektronické publikace ČVUT*.

Vzhledem k narůstající datové základně repozitáře (v roce 2020 se jednalo o 42 033 položek), k rozšiřujícím se typům dokumentů, které jsou do něj vkládány, i vzhledem k jeho desetiletému provozu bylo třeba se zabývat jeho revitalizací. Především pak zvýšením přehlednosti a zlepšením vyhledávání. V té souvislosti byla provedena v roce 2020 i díky projektu IP aktualizace struktury repozitáře a jeho synchronizace se strukturou pracovišť v Usermap ČVUT. Některé komunity/podkomunity či kolekce bylo potřeba zavést nově. Byla upravena úvodní strana repozitáře a zaktualizovány dostupné linky, celkově byla struktura repozitáře povýšena o jednu strukturální úroveň výš.

Dalším z cílů zvýšení přehlednosti repozitáře bylo jeho uzpůsobení stále narůstajícímu přístupu a vyhledávání z mezinárodního prostředí. Byla zavedena anglická jazyková mutace popisu všech prvků struktury. Popis některých nově zavedených prvků reflektoval typologii dokumentů, která byla uvedena do souladu se slovníkem COAR i s podklady slovníku česko-anglické terminologie ČVUT. V rámci celkových úprav bylo potřeba zkontrolovat/upravit funkčnost propojení na externí systémy IS ČVUT – KOS, V3S, Usermap, ORCID, funkčnost exportních můstků a správnost exportovaných metadat včetně kontroly správnosti obsahu některých polí. To pak, vedle nově stanovené typologie dokumentů, bylo základem pro vylepšené vyhledávání (nabídka v combo boxu) a možnost sestavování složitějších dotazů.

Pro další vylepšení funkčnosti repozitáře byly implementovány metriky (Altmetrics, PlumX, Dimensions), které vypovídají o využití jednotlivých publikací.

7. Podpora vědy a výzkumu

Oblast informační podpory vědy a výzkumu, podpora odborného publikování a podpora v oblasti nových forem vědecké komunikace patřily i v roce 2020 ke strategickým činnostem knihovny. Knihovna průběžně sleduje nové trendy v oblasti publikování a zveřejňování vědeckých výstupů a poskytuje informační podporu v průběhu celého cyklu vědecké práce, od informačního zajištění jednotlivých oborů až po podporu publikování výsledků – standardy odborného publikování, uložení, zpřístupnění a šíření vědeckých výstupů.

Oddělení zajišťuje agendu bibliometrie, správu a opravy dat v citačních databázích včetně správy institucionálního profilu ČVUT, problematiku Open Access a Open Science a dále ukládání plných textů publikací do *Digitální knihovny ČVUT*. V rámci sledování problematiky OA ÚK průběžně sleduje strategie odborných vydavatelů směrem k otevřenému přístupu, zejména s ohledem na finanční požadavky na OA publikování (APC – Article Processing Charges). Po pečlivém zvážení se ÚK zapojuje do takových aktivit (např. členství), které autorům ČVUT poskytnou finanční zvýhodnění OA publikování. V roce 2020 ČVUT prostřednictvím ÚK pokračovala ve členství u vydavatele MDPI, což autorům z ČVUT přináší slevu na APC ve výši 10 %. Obdobně je ČVUT i nadále členem konsorcia SCOAP3, což autorům zajišťuje při splnění daných podmínek bezplatné OA publikování ve vybraných časopisech.

ÚK podporuje volný neomezený online přístup k publikovaným recenzovaným výsledkům VaV na ČVUT. V roce 2020 ÚK průběžně sledovala problematiku Open Access a Open Science (včetně problematiky práce s výzkumnými daty) v ČR i v zahraničí a zapojila se do aktivit sledujících OA v českém i mezinárodním prostředí. Konkrétně zástupkyně ÚK pravidelně spolupracují s českými univerzitami v Iniciativě otevřeného přístupu AKVŠ ČR i s evropskými technickými univerzitami v rámci pracovní skupiny CESAER Task Force Open Science na společné strategii v oblasti Open Access – otevřeného publikování a zveřejňování vědeckých výstupů. Tato domácí i zahraniční spolupráce je významným přínosem při formování strategie podpory otevřeného přístupu na ČVUT.

Oddělení dále zahrnuje redakci vědeckých časopisů *Acta Polytechnica* a *Acta Polytechnica CTU Proceedings*, zajišťuje správu publikačních standardů (DOI, Similarity Check, ORCID) a publikační platformy (OJS) pro celé ČVUT. Další průběžnou aktivitou, kterou ÚK naplňovala i v roce 2020, bylo sledování vývoje v oblasti diskutabilních či potenciálně predátorských časopisů.

Nové trendy v odborném publikování (např. OA) stále více vyžadují od autorů, aby se orientovali v problematice autorského práva a autorské etiky (mluví se o tzv. copyright literacy). ÚK se touto problematikou dlouhodobě zabývá a sleduje aktuální dění v oblasti autorských práv (včetně veřejných licencí jako Creative Commons, vydavatelských licencí či problematiky zaměstnaneckých děl). Spolupracujeme s ostatními součástmi ČVUT při řešení problémů, které vznikají v souvislosti s publikováním našich zaměstnanců i studentů. Snahou ÚK je seznamovat studenty i akademickou obec s tématy jako je duševní vlastnictví, autorské právo a etika nebo plagiátorství.

V oblasti bibliometrických služeb ÚK průběžně sleduje a pracuje s citačními rejstříky *Web of Science* (WoS) a *Scopus* a s nástroji pro evaluaci časopisů *Journal Citation Reports* a *SCImago Journal Rank*. Na jejich základě jsou vytvářeny publikační, citační a srovnávací analýzy a přehledy pro potřeby autorů, autorských týmů i celého ČVUT. Knihovna nabízí zpracování dat a konzultace k parametrům, které se týkají publikací, publikační strategie, citačních ohlasů a hodnocení publikovaných výsledků.

V roce 2020 nabídlo oddělení možnost elektronického publikování knih, skript, a studijních materiálů v režimu Open Access na platformě *Digitální knihovna ČVUT*. Publikace splňují publikační standardy, jako je ORCID, DOI, licence CC nebo ISBN, a jsou rovněž registrovány v Katalogu ÚK ČVUT a ve V3S.

Informace o všech činnostech byly zveřejněny na webových stránkách v sekci *Podpora publikování* a ke všem aktivitám byly průběžně nabízeny semináře a individuální konzultace jak v českém, tak anglickém jazyce.

8. Podpora vědeckých časopisů na ČVUT (Acta Polytechnica)

8.1 Redakce Acta Polytechnica

Součástí ÚK je od roku 2014 redakce vědeckých časopisů ČVUT. Mezi její hlavní činnosti patří vydávání mezinárodně uznávaného vědeckého časopisu ČVUT Acta Polytechnica (ISSN 1210-2709, e-ISSN 1805-2363, <https://ojs.cvut.cz/ojs/index.php/ap>), který patří k tradici univerzity již od roku 1966. Je určen pro publikace z inženýrských oborů ČVUT a pro publikace z oboru matematiky a fyziky. Od ročníku 51/2011 je časopis indexován databází *Scopus*. Od ročníku 56/2016 je jeho obsah v databázi *WoS* v edici *ESCI*. Dále je obsah časopisu indexován databázemi *Inspec* a *DOAJ* a vybrané články jsou indexovány databází *CAS*. Časopis je také aktivně indexován v *EBSCO Discovery Service*, který celosvětově používá přes 15 000 institucí včetně *MIT* a *Caltech*. *Scopus CiteScore* dokladuje průběžný růst citovanosti časopisu, v roce 2020 – 1,3. Současně průběžně narůstá i počet citací Acta Polytechnica v databázi *WoS*. Výsledek hodnocení *Scimago Journal Rank* za rok 2020 je 0,207.

Dále redakce vydává recenzovanou periodickou řadu Acta Polytechnica CTU Proceedings (e-ISSN 2336-5382, <https://ojs.cvut.cz/ojs/index.php/APP>), která je zaměřená na publikování sborníků z konferencí pořádaných nebo spolupořádaných ČVUT. Jednotlivým sborníkům je přiřazováno ISBN. V roce 2020 počet vydaných sborníků mírně poklesl v důsledku menšího množství konferencí z důvodu koronavirové pandemie. V roce 2020 byly publikovány čtyři sborníky obsahující celkem 73 samostatných příspěvků. Vybrané sborníky jsou předkládány k posouzení pro zařazení do sborníkové kolekce (Conference Proceedings Citation Index, *CPCI*) databáze *WoS*. V roce 2020 byly do *CPCI* úspěšně zařazeny další tři sborníky předložené v roce 2018 a 2019. Od listopadu 2019 je pak celá sborníková řada zařazena do databáze *Scopus* (zažádáno bylo v únoru 2019). Obsah je indexován v databázi časopisů s otevřeným přístupem (*DOAJ*).

Ve spolupráci s dalšími pracovníky knihovny se redakce podílí na vzdělávacích aktivitách v rámci školy a na konzultační činnosti pro interní i externí zájemce. Dále se zabývá podporou mladých začínajících autorů, a to formou konzultací ke všem otázkám souvisejícím s vědeckým publikováním, a také přímou účastí ve výuce a e-learningových kurzech. Věnovala se problematice predátorských časopisů, průběžně sledovala novinky týkající se evaluačních databází, hodnocení titulů a jejich citovanosti.

8.2 Publikační standardy

Veškeré publikační standardy, které využívají oba tituly Acta Polytechnica a Acta Polytechnica CTU Proceedings, jsou k dispozici i všem redakcím vědeckých časopisů na ČVUT.

ÚK v roce 2020 pokračovala v členství u registrační agentury Crossref. Všichni vydavatelé publikací na ČVUT mají díky tomu pro své elektronické publikace, zejména knihy, konferenční sborníky, časopisy, datové soubory apod., možnost prostřednictvím ÚK získat trvalý identifikátor elektronického dokumentu DOI. Tento identifikátor je dnes referenčním standardem renomovaných vydavatelství vědecké literatury a citačních i plnotextových databází.

V roce 2020 bylo přiděleno celkem 319 DOI. Stručný přehled registrace přidělených DOI v období 2014 – 2020 uvádí tab. 20.

Typ DOI	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Book_title	0	0	1	0	1	4	4
Conference_paper	11	0	33	290	44	32	33
Conference_title	0	0	0	1	0	0	0
Journal_article	394	353	344	284	324	358	282
Celkem	405	353	378	575	369	394	319

tab. 20

Redakční platformu OJS, která poskytuje příjemné uživatelské prostředí a zjednodušuje administraci celého redakčního procesu, ke konci roku 2020 využívalo na ČVUT sedm publikovaných periodik. Kromě Acta Polytechnica a Acta Polytechnica CTU Proceedings to jsou vědecké recenzované časopisy Geoinformatics FCE CTU, MAD - Magazine of Aviation Development, Lékař a Technika - Clinician and Technology, Plasma Physics and Technology a od roku 2020 i časopis MECCA: Journal of Middle European Construction and Design of Cars. Přípravovalo se také zařazení časopisu Stavební obzor - Civil Engineering do OJS. Další dva časopisy byly spravovány v testovacím režimu.

OJS¹ představuje pro univerzitu okamžitě použitelný nástroj pro online publikování vědeckých publikací (periodik, edic studentských prací apod.) v režimu Open Access se všemi publikačními standardy včetně kontroly původnosti textů. Umožňuje také zjednodušenou práci se zadáváním identifikátorů DOI a ORCID a splnění smluvních podmínek souvisejících s využíváním nástroje Similarity Check.

Díky členství v Crossref pokračovala ÚK ve využívání nástroje iThenticate v rámci služby Similarity Check² (v celosvětovém rozsahu největší databáze textů, na níž je založena služba na kontrolu plagiátorství v textech odborných publikací). Licence Similarity Check je využitelná pouze pro ty vydavatele, kteří své publikace publikují s identifikátorem DOI. Využívání tohoto nástroje je již standardní součástí redakčního procesu obou řad Acta Polytechnica i dalších časopisů, které svým příspěvkům přidělují identifikátor DOI. Služba je připravena pro kontrolu jakýchkoliv textů v angličtině, které budou na ČVUT publikovány online, případně prostřednictvím *Digitální knihovny ČVUT*.

---

¹ <http://knihovna.cvut.cz/cs/redakce/podpora-pro-redakce/open-journal-system>

² <https://www.crossref.org/services/similarity-check/>

9. Informační infrastruktura

Před vypuknutím koronavirové pandemie bylo samozřejmé se na internetu pohybovat, nikdo však netušil, že se stane zásadním prostředkem, který bude suplovat výuku a umožní v nejkritičtější fázi šíření nákazy práci zcela z domova. Pandemie společnost ochromila, nicméně i v nouzovém stavu byla situace díky informačním technologiím a kvalitní univerzitní informační infrastruktuře řešitelná. Navíc byla silným impulsem k pokroku, a to nejen v koncepci a přístupu ke vzdělávání, ale také v oblasti efektivního využívání nových komunikačních technologií a obnově informační techniky potřebné pro vzdálenou komunikaci uvnitř i vně knihovny.

9.1 Technické a technologické vybavení ÚK

ÚK je systémově integrovaná do informační infrastruktury univerzitního prostředí, což je důležité zejména pro centrální pracoviště v budově NTK, která stojí mimo univerzitní síť. Podpora všech činností ÚK je založena na úzkém propojení s Informačním systémem ČVUT. Vzhledem k zásadním technickým a technologickým potřebám provozu ÚK byla podpora všech oblastí IT, včetně hardwarové, smluvně dohodnuta s VIC ČVUT a byla financována z prostředků ÚK.

Po stránce technického vybavení byly v roce 2020 všechny pracovní stanice dovybaveny webkamerami, sluchátky a mikrofony, celkem za 30 676 Kč. Byla dokončena obnova výpočetní techniky; byly pořízeny 2 počítače a 2 monitory, 2 čtečky čárových kódů a 4 notebooky, celkem v hodnotě 170 635 Kč. Všechny pracovní stanice byly jednotně spravovány a aktualizovány po stránce softwarového vybavení.

Ve studovně ÚK v budově NTK je využívána technologie RFID. Pro výpůjčku a vracení dokumentů je zde samoobslužné zařízení – selfcheck. Pro účely revize, uspořádání fondu na regálech a detekci knih se velmi dobře osvědčil digitální asistent (ruční terminál s RFID čtecím zařízením).

10. Prostory

Prostory pro administrativní část a prostory pro knihy včetně studijních míst se oproti minulému roku nezměnily. Nadále trvá nevyřešená situace umístění větší části administrativy v Dejvicích. Také se potýkáme s problémem prostoru pro fond, který má knihovna uložený na katedrách, kde rovněž není dostatek místa. Je také nezbytné řešit prostory pro umístění historického fyzického fondu, který již není tak využíván, ale bezpochyby má vysokou informační hodnotu pro budoucí generace. Potřeba depozitáře je čím dál silnější. Na tuto skutečnost ÚK upozornila v rámci přípravy Generelu ČVUT.

11. Personální situace

V roce 2020 všichni pracovníci plnili své konkrétní úkoly, které byly podrobně popsány v předchozí části zprávy, a to s invencí a velkým pracovním nasazením.

Pracovní kapacita se v počtu pracovníků zvýšila o 5 osob, v přepočtených úvazcích se jednalo o nárůst o 2,6 úvazku na centrálním pracovišti knihovny. V lokálních knihovnách se počet pracovníků nezměnil, služby na FD a FBMI byly posíleny pracovníci z centrálního pracoviště. Rozumná organizace práce v celé knihovně umožnila plné využití všech kapacit, jejich flexibilní zastupitelnost a podporovala týmovou spolupráci. Dobré vztahy na pracovišti přispívaly k celkově úspěšnému hodnocení knihovny v rámci školy.

V ÚK k 31. 12. 2020 podle dosažené kvalifikace pracovalo 21 pracovníků s VŠ vzděláním (z toho tři pracovníci s doktorským) a středoškolské vzdělání mělo 13 pracovníků.

V tab. 21 je uveden vývoj personální situace v letech 2011 – 2020.

ÚK	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
pracovníci	33	33	31	33	32	33	33	31	29	34
úvazky	28,95	28,5	26,5	29,5	29,4	29,9	28,65	27,75	24,5	27,1

tab. 21

Konkrétní počty pracovníků a úvazků v roce 2020 podle jednotlivých pracovišť ÚK jsou uvedeny v tab. 22.

Zaměstnanci ÚK 2020	ÚK/NTK	FJFI	FD	FBMI	Celkem
pracovníci	30	2	1	1	34
úvazky	23,8	2	0,5	0,8	27,1

tab. 22

Ekonomické činnosti (rozpočet, personalistika, finanční a mzdové účetnictví, evidence majetku apod.) zajišťovali pracovníci školy celkem v rozsahu 2 pracovních úvazků, některé činnosti se přenesly do pracovních náplní knihovníků. Technickou a technologickou podporu činnosti ÚK smluvně zajišťuje VIC.

12. Mezinárodní a národní spolupráce

Mezinárodní spolupráci pandemie nezastavila, ale hodně ji ovlivnila a zdůraznila potřebu kolaborativních a inovativních přístupů. Mezinárodní i národní spolupráce probíhala online, otevřely se „virtuální konferenční místnosti“. Pro nás to byla opět nová zkušenost a výzva. Zapojili jsme se do online jednání, workshopů, týmových porad, ať už z kanceláře nebo z domova. Obohatili jsme se výměnou nápadů, sdíleli jsme zkušenosti a znalosti ověřené v praxi na zahraničních univerzitách a vzájemně jsme se učili a inspirovali, jak od zahraničních, tak českých univerzit.

Členství v odborných orgánech a organizacích

Asociace knihoven vysokých škol ČR, z. s. (AKVŠ)³

ČVUT patří od roku 2002 k zakládajícím členům Asociace a po celou dobu se aktivně podílí na její činnosti. V roce 2020 působila ve Výkonném výboru Lenka Hrdličková. V *Odborné komisi pro informační vzdělávání a informační gramotnost AKVŠ* pracovaly Zdena Cívínová, Ludmila Tichá a Michaela Morysková. V *Iniciativě otevřeného přístupu* působila Soňa Fryščáková a Lenka Hrdličková.

V roce 2020 se Asociace vedle klíčových aktivit týkajících se otevřeného přístupu, podpory vědy, výzkumu a vzdělávání, zabývala i řadou aktuálních témat, intenzivně spolupracovala s vedoucími knihoven členských vysokých škol a uspořádala řadu online seminářů. Proběhla jednodenní konference **ONLINE Bibliotheca academica 2020** na téma **Knihovna jako strategický partner**.

Podrobné informace o všech aktivitách AKVŠ jsou na webových stránkách asociace.

International Association of University Libraries (IATUL)⁴

ČVUT je členem asociace IATUL od roku 2001. Mezinárodní asociace IATUL byla založená v roce 1955 pod názvem *International Association of Technological University Libraries* jako platforma pro sdílení zkušeností knihoven technických univerzit. Vzhledem k vývoji v oblasti knihovnicko-informační praxe univerzitních knihoven, a s tím souvisejícího rozvoje členské základny, došlo v roce 2014 ke změně názvu na *International Association of University Libraries*. Zkratka IATUL zůstala zachována.

IATUL pravidelně organizuje své výroční konference a tematické semináře v různých částech světa. 41. konference IATUL 2020 se měla konat v Portugalsku, ale vzhledem k pandemii byla zrušena.

IATUL dále organizuje několik pracovních skupin. L. Hrdličková je členkou pracovní skupiny SIG MaRI (Special Interest Group for Metrics and Research Impact), která se zabývá podporou vědy a odborného publikování, bibliometrickými ukazateli. Jádrem skupiny tvoří univerzitní knihovníci z Austrálie a Nového Zélandu, kteří jsou tradičně v oblasti podpory vědy na velmi vysoké úrovni. Skupina spolu komunikuje na pravidelných online poradách a případně v užších pracovních podskupinách.

LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche)⁵

ÚK je členem LIBER (*Asociace evropských vědeckých knihoven*) od roku 2010. Asociace byla založena v roce 1971, od roku 2009 sídlí v holandském Haagu a sdružuje více než 420 knihoven z více než 40 zemí. Hlavním cílem LIBER je reprezentovat zájmy evropských vědeckých knihoven, jejich univerzit a vědců.

49. konference LIBER proběhla online 22. – 26. června 2020, účast byla bezplatná. Cílem konference bylo určit nejnaléhavější potřeby akademických knihoven a sdílet informace a nápady pro řešení těchto potřeb.

³ <http://www.akvs.cz>

⁴ <http://www.iatul.org>

⁵ <http://www.libereurope.eu>

CESAER (Conference of European Schools for Advanced Engineering Education and Research)⁶

ČVUT je členem asociace CESAER (Conference of European Schools for Advanced Engineering Education and Research). Při asociaci působí komise *Task Force Open Science (TFOS)*, jejímž cílem je podporovat a formulovat strategii pro otevřený přístup k výzkumným výstupům (tzv. Open Access, v širším pojetí tzv. Open Science). Komise spolupracuje s dalšími iniciativami na podporu otevřeného přístupu v Evropě i ve světě, včetně Evropské komise, a je jedním ze subjektů, které by měly ovlivňovat směřování otevřenosti v oblasti vědy a vědeckých výsledků v Evropě. Komise TFOS pracuje ve dvou skupinách, ve skupině pro otevřená data a skupině pro Open Access publikování. Členkami komise jsou Soňa Fryščáková a Lenka Hrdličková, které jsou zapojeny ve skupině pro OA publikování, se skupinou komunikují v rámci pravidelných online setkání.

ORCID (Open Research and Contributor ID)⁷

ČVUT je od roku 2016 členem ORCID. Organizace ORCID se zaměřuje na vytváření jedinečných mezinárodních identifikátorů autorit, zejména autorů a nově také např. institucí. Identifikátor ORCID poskytuje trvalou identitu autorům, podobnou té, která byla vytvořena pro subjekty v digitálních sítích - identifikátor digitálních objektů (DOI). Členství v ORCID umožňuje integraci a správu identifikátorů ORCID v informačním systému ČVUT. ORCID slouží jako sekundární identifikátor osoby na ČVUT a je takto propojený s celou informační infrastrukturou univerzity.

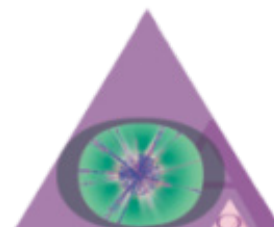
Crossref⁸

Ústřední knihovna ČVUT je členem Crossref od roku 2013. Agentura Crossref je jednou z hlavních registračních agentur pro přidělování jedinečných a trvalých identifikátorů díla DOI. Díky členství má ČVUT možnost přidělovat veškerým svým elektronickým publikacím jedinečný identifikátor DOI a využívat navazující služby. Z nich ČVUT využívá zejména nástroj *Similarity Check* na kontrolu původnosti publikovaných textů.

SCOAP³ (Sponsoring Consortium for Open Access Publishing in Particle Physics)⁹

ČVUT je členem konsorcia SCOAP³ koordinovaného Evropskou organizací pro jaderný výzkum (CERN). Členství zaručuje autorům možnost bezplatně publikovat články z oboru částicové fyziky ve vybraných vědeckých recenzovaných časopisech konsorcia v režimu Open Access bez povinnosti platit autorské poplatky za Open Access publikování (tzv. APC - Article Processing Charges).

MDPI (Multidisciplinary Digital Publishing Institute)¹⁰

Prostřednictvím ÚK je ČVUT zapojeno do programu *Institutional Open Access Program (IOAP)*, a to od 1. 11. 2017, kdy se stalo institucionálním členem švýcarského vydavatele odborných recenzovaných OA časopisů MDPI. ČVUT se tím připojilo k řadě významných evropských a světových technických univerzit (např.: ETH Curych, TU Mnichov, Univerzita Bern, TU Vídeň, RWTH Aachen, California Institute of Technology, Harvard, MIT). Členství je zdarma a poskytuje publikujícím autorům z ČVUT snížení poplatků za APC (Article Processing Charges) o 10 %.

⁶ <http://cesaer.org/en/home/>

⁷ <https://orcid.org/>

⁸ <http://crossref.org/>

⁹ <http://scoap3.org/>

¹⁰ <http://www.mdpi.com/about/ioap>

13. Projekty (grantová a rozvojová činnost)

Realizované v roce 2020

- *NOV@ 2020 - Knižní novinky v technických oborech. 12. prodejní výstava zahraničních knih pro studijní a vědní obory ČVUT* - projekt v rámci *Fondu pro podporu celoškolských aktivit ČVUT*, řešitelka Helena Kovářiková.
- *Revitalizace institucionálního repozitáře „Digitální knihovna ČVUT“* - projekt v rámci projektu IP 2020, řešitelka Helena Kovářiková.

14. Publikační a přednášková činnost

Prezentace na konferencích a seminářích

1. HRDLIČKOVÁ, L. Seminář „Podpora vědy v knihovnách – otevřený přístup k vědeckým informacím“ (17. 9. 2020, Národní lékařská knihovna)
2. HRDLIČKOVÁ, L. Přednáška „Introduction to Open Access publishing“ (23. 9. 2020, Fyzikální ústav AV ČR)
3. HRDLIČKOVÁ, L. Online přednáška „Citační databáze a citační analýza“ (10. 11. 2020, PřF MUNI)

Publikační činnost

1. HRDLIČKOVÁ, L. Informační zdroje. In: *Příručka pro řešitele národních a mezinárodních vědecko-výzkumných projektů*. 2. vyd. Praha: ČVUT, 2020. Dostupné také z: <https://research.cvut.cz/>
2. MORYSKOVÁ, Michaela. Postřehy z Frederick Lanchester Library a malá ochutnávka z nové Library of Birmingham. *Duha* [online]. 2020, 34(3). [cit. 2020-09-10]. Dostupné z: <http://duha.mzk.cz/clanky/postrehy-z-frederick-lanchester-library-mala-ochutnavka-z-nove-library-birmingham>

15. Přílohová část

Seznam zaměstnanců k 31. 12. 2020

Jméno	E-mail	Zařazení
Machytková Marta	marta.machytkova@cvut.cz	ředitelka
Hrdličková Lenka	lenka.hrdlickova@cvut.cz	zástupkyně ředitelky
Bártová Tereza	tereza.bartova@cvut.cz	odd. podpory studia
Bencková Lívia	livia.benckova@cvut.cz	odd. služeb
Bořilová Stanislava	stanislava.borilova@cvut.cz	lokální knihovna FBMI
Bulanova Tereza	tereza.bulanova@cvut.cz	šéfredaktor AP
Civínová Zdena	zdena.civinova@cvut.cz	odd. podpory studia
Fryščáková Soňa	sona.fryscakova@cvut.cz	odd. podpory vědy
Hruda Lukáš	lukas.hruda@cvut.cz	redakce AP
Kočová Věra	vera.kocova@cvut.cz	odd. služeb
Komendová Eva	eva.komendova@cvut.cz	odd. fondů
Kováříková Helena	helena.kovarikova@cvut.cz	vedoucí odd. fondů
Krejčová Lenka	lenka.krejцова@cvut.cz	vedoucí odd. služeb
Kučerová Ludmila	ludmila.kucerova@cvut.cz	odd. služeb
Kudličková Klaudia	klaudia.kudlickova@cvut.cz	odd. podpory studia
Libovická Helena	helena.libovicka@cvut.cz	odd. služeb
Lysáková Ivana	ivana.lysakova@cvut.cz	lokální knihovna FJFI
Morysková Michaela	michaela.moryskova@cvut.cz	ved. odd. podpory studia
OHara Michelle	michelle.ohara@cvut.cz	redakce AP
Poláčková Ilona	ilona.polackova@cvut.cz	odd. fondů
Sedláčková Jana	jana.sedlackova@cvut.cz	odd. fondů
Skopec Antonín	antonin.skopec@cvut.cz	technik
Skoruša David	david.skoruša@cvut.cz	odd. podpory studia
Statečná Zuzana	zuzana.statecna@cvut.cz	odd. fondů
Šimáková Irena	irena.simakova@cvut.cz	odd. fondů
Šinková Dana	dana.sinkova@cvut.cz	lokální knihovna FJFI
Šmídová Petra	petra.smidova@cvut.cz	lokální knihovna FD
Šorejšová Tereza	tereza.sorejsova@cvut.cz	odd. fondů
Tichá Ludmila	ludmila.ticha@cvut.cz	odd. podpory studia
Vávrová Ivana	ivana.vavrova@cvut.cz	redakce AP
Zaisová Miroslava	miroslava.zaisova@cvut.cz	odd. fondů
Žalská Marie	marie.zalska@cvut.cz	odd. fondů